

บทคัดย่อ

ปัจจุบันชุมชนประมงทะเลในเขตภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทยกำลังประสบปัญหาอยู่หลายด้าน เช่น คุณภาพน้ำทะเลเสื่อมโทรม ภูมิทัศน์ สภาพความแออัดของชุมชน อันเนื่องมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจจากอาชีพหลักของชุมชนประมงได้ผลตอบแทนต่ำทำให้ชุมชนไม่มีทุนในการดูแลรักษาชุมชนรวมถึงเรื่องการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลกระทบต่อสัตว์น้ำ ระบบนิเวศวิถีชีวิตของมนุษย์ และทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้น ปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท หรือโฮมสเตย์ ซึ่งการนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทยตามนโยบายของรัฐบาล

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารายละเอียดของชุมชนในภาคตะวันออกเฉียง โดยผู้วิจัยเลือกศึกษาชุมชนประมงบางเสร์ สัตหีบ และแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ในการศึกษาแนวทางการปรับปรุงและหาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืนกับชุมชนประมง เพื่อกำหนดเป็นแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ชุมชนประมงเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน

จากผลการศึกษาสามารถสรุปเป็นแนวทางที่เหมาะสมได้ดังนี้ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ควรปรับระดับชายฝั่งไม่ให้ลาดชันจนเกินไป ด้านสิ่งแวดล้อมและระบบสาธารณูปโภคควรจัดเตรียมระบบบำบัดน้ำเสีย เพิ่มภาชนะรองรับขยะ และควรจัดเตรียมบ่อเกรอะบ่อซึม บริเวณท่าเทียบเรือประมงขนาดใหญ่ควรใช้เทคโนโลยีบำบัด ด้านภูมิทัศน์ชุมชนควรเพิ่มจำนวนและขนาดอาคารทางเดินในชุมชน ลานในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับประมงและลานอาคาร รวมทั้งปรับปรุงความทรุดโทรมและวัสดุของอาคาร ส่วนประกอบอาคารและทางสัญจร ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่าชุมชนประมงบางเสร์มีความเหมาะสม โดยจัดการที่พักนักท่องเที่ยวให้ใช้บ้านพักอาศัยเดิมของชาวประมง ห้องที่มีอยู่เดิม โถง หรือกั้นห้องใหม่ หากปรับปรุงหรือต่อเติมวัสดุต้องเป็นชนิดเดียวกับวัสดุเดิม หรือวัสดุบ้านพักอาศัยเดิม คงลักษณะเดิมของอาคารและส่วนประกอบอาคาร โครงสร้างมีความแข็งแรง มีการดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว โดยมีกฎแฉและลือคต่าง ๆ ที่แน่นอนหา เพิ่มที่นั่งเล่นและใช้ไม้ประดับสีเขียวเพื่อตกแต่งสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านพัก ด้านบริหารจัดการ จัดตั้งเป็นกลุ่มโฮมสเตย์ ภายใต้การดูแลของสำนักงานการท่องเที่ยว มีประธานกลุ่มโฮมสเตย์ กำหนดวาระการประชุม ข้อปฏิบัติให้นักท่องเที่ยว และค่าธรรมเนียม มีการตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย โดยสำนักงานการท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมเป็น

การศึกษาวิถีชีวิตชาวประมง ดำน้ำตื้นดูปะการัง และมีการดูแลแหล่งท่องเที่ยว มีผลิตภัณฑ์ ประเภทอาหารและของที่ระลึกจากชาวบ้านซึ่งใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น มีสิ่งพิมพ์ ประเภทคู่มือการท่องเที่ยวหรือโปสเตอร์ ทำเว็บไซต์ นามบัตร และป้ายโฆษณาเพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูล ประชาสัมพันธ์

การศึกษานี้จะเป็นแนวทางในการกำหนดการบริหารจัดการพื้นที่ชุมชนประมงเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศยั่งยืน โดยปรับปรุงด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและระบบสาธารณูปโภค ภูมิทัศน์ และการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อลดปัญหาคุณภาพน้ำทะเลเสื่อมโทรม ภูมิทัศน์ สภาพความแออัดของชุมชน ในชุมชนประมงทะเลในภาคตะวันออก และสร้างรายได้ เสริมให้กับชุมชน ทำให้ชุมชนมีทุนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสัตว์น้ำ ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และวิถีชีวิตของมนุษย์

Abstract

Fishery communities in the Eastern Region of Thailand are currently facing problems due to the deterioration of sea water quality, landscape, and crowded communities. Economic problems resulting from low income associated with the fishery occupation left the community with no funds to improve themselves and manage environmental problems that consequently affect aquatic life, natural resources, ecology, and humans. A majority of these problems, however, can be resolved by encouraging ecotourism with lodging provisions that are closely integrated with the countryside (or "Home stay")--- a policy that has been openly supported by the Thai government to help improve the quality of life in all parts of Thailand.

The objectives of this research are as follows: to propose guidelines for improving relationship between fishery communities and the environment in order to achieve sustainable ecotourism; to analyze the relationship between ecotourism and fishery community in order to specify the guidelines for administration and management of fishery communities. In this research, two fishery communities have been chosen as case studies: Bang Sare, Sattahip, and Samaesan in Sattahip at Chonburi.

From this research, a summary of proposed guidelines has been briefly listed as follows: with regards to natural resources, shore level should be graded; with regards to the environment and public utilities, waste-water treatment system, garbage disposal units, and septic tank should be installed. Technology Treatment should also be used at harbours for large fishing boats. With regards to the community's landscape, buildings, pathways, public areas used for fishery and other building-related activities should also be improved.

With regards to Ecotourism, Bang Sare fishery community has been found to be suitable for ecotourism. Lodgings for tourists could be the original homes, existing rooms, halls, or newly built rooms. If the buildings have been adjusted or added, the materials used should be the same as the materials found in the original home.

Characters and components of buildings should maintain the original structure of the lodge. Safety, security, recreation, and green areas should be enhanced in and around the lodgings. With regards to management, a chairman of the homestay group should be appointed under the supervision of Tourism Authority of Thailand. As leader of the homestay group, the chairman should set meeting agendas, tourists' regulations, and tourist-related fees. Research shows that the preferred tourist activities should relate to snorkeling, conservation, and an understanding of fishermen's lifestyles. The study indicates that local food product and souvenirs are mostly attractive to tourists. In order to publicize tour information, printed matters, tour handbooks, posters, websites, business cards and billboard should be used.

This research aims at the proposal of guidelines for the administration and management of fishery communities to achieve sustainable ecotourism, through the improvement of natural resources, environment, public utilities, and the landscape. These proposals will also help to reduce the deterioration of sea water quality, landscape, and crowded communities in the Eastern Region of Thailand and result in a better income for the community.